

Недзельська О.О., магістр

Київський національний університет технологій та дизайну

ІЛЮСТРАЦІЇ КАЗОК-БЕСТСЕЛЕРІВ СВІТОВОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПРОЯВ ЕСТЕТИКИ СЬОГОДЕННЯ

Анотація. *Визначити та проаналізувати художньо-естетичні особливості та тенденції ілюстрації казок світової дитячої літератури у сучасному дизайні. Дослідження включає в себе соціо-культурний, порівняльний, візуальний методи, що дає змогу аналізувати феномен сучасної ілюстрації до казок, наочно представити ілюстрації до бестселерів дитячої літератури. У статті визначено особливості взаємозв'язку книжкової графіки із сучасним дизайном. Розкрито поняття «ілюстрація» та «казка». Визначено коли з'явилися перші казки та книги з ілюстраціями. Досліджено як ілюстрації казки впливають на свідомість дитини. Проаналізовано ілюстрації до казок. Порівняно ілюстрації американських, європейських та українських художників-ілюстраторів. Досліджено використання новітніх технологій у ілюстрованих книжкових виданнях для дітей. Розкрито значення додаткової реальності у ілюстраціях до казок. Проведено аналіз сучасних ілюстрацій до американських, європейських та українських казок, який репрезентує ілюстрацію до дитячої казкової літератури як невід'ємну частину сучасного дизайну. Доведено, що ілюстрації до казок є феноменом та невід'ємною частиною сучасного дизайну. Отримані результати зумовлюють можливість більш глибокого осмислення сучасних тенденцій та технологій виконання ілюстрацій казки на основі сучасного дизайну.*

Ключові слова: *казка; дитяча ілюстрація; книжкова графіка; художник-ілюстратор; сучасний дизайн; доповнена реальність.*

Nedzelska O.

Kyiv National University of Technologies and Design

ILLUSTRATIONS OF FAIRY TALES-BEST SELLERS OF WORLD CHILDREN'S LITERATURE AS A MANIFESTATION OF AESTHETICS OF TODAY

Abstract. *Identify and analyze the artistic and aesthetic features and trends of illustration of fairy tales of world children's literature in modern design. The research includes socio-cultural, comparative, visual methods, which allows to analyze the phenomenon of modern illustration to fairy tales, to clearly present illustrations to bestsellers of children's literature. The article identifies the features of the relationship between book graphics and modern design. The concepts of "illustration" and "fairy tale" are revealed. Determined when the first fairy tales and picture books appeared. Researched how illustrations of fairy tales affect the child's mind. Illustrations for fairy tales are analyzed. Illustrations of American, European and Ukrainian illustrators are compared. The use of the latest technologies in illustrated book editions for children is investigated. The meaning of augmented reality in illustrations to fairy tales is revealed. An analysis of contemporary illustrations to American, European and Ukrainian fairy tales, which represents the illustration to children's fairy tales as an integral part of modern design. Fairy tale illustrations have been proven to be a phenomenon and an integral part of modern design. The obtained results determine the possibility of a deeper understanding of modern trends and technologies of illustrations of a fairy tale based on modern design.*

Keywords: *fairy tale; children's illustration; book graphics; illustrator; modern design; augmented reality.*

Вступ. Актуальність теми. Казка впродовж свого історичного розвитку була підґрунтям соціальної адаптації маленької людини до оточуючого соціокультурного середовища й передавала певні традиції свого народу. Літературно-художні твори

мають захоплюючий сюжет, самобутнє мислення, своєрідні образи, що впливають на розуміння світу дітей з моральним та виховним спрямуванням.

Народні та літературні казки розраховані на широке коло читачів. Великий вплив вони мають безумовно серед дошкільнят, молодших школярів, проте приваблюють дітей і старшого віку, і дорослих.

Ступінь зацікавленості та ріст популярності контенту казки у цільовій групі, зокрема емоційний результат впливу на ментальність та фантазію читачів, залежить від смислового контенту й професіоналізму художника-ілюстратора.

Сьогодні ілюстративна робота художників-дизайнерів своєю високою майстерною, творчою працею збільшує коло любителів казкових літературно-художніх творів. Надзвичайно важливою є перша зустріч читача із книгою. Вона має викликати захоплення й бажання зазирнути туди не один раз. Тому завдання ілюстратора полягає в тому, щоб створити високохудожню обкладинку з використанням яскравих кольорів та реалістичним чи декоративним добре вималюваним зображенням. Але насамперед художник через ілюстрацію повинен допомогти, особливо, коли мова йде про маленьких читачів, краще зрозуміти і запам'ятати зміст твору, чітко репрезентувати образи, зовнішній вигляд героїв. Щоб роздивляючись малюнок, дитина могла взяти участь безпосередньо в самій казці та мандрувати разом з головними героями. С. Маршак стверджував: «У кожній книзі для дітей, особливо для маленьких, – два автори. Один із них письменник, другий художник» [10, с. 119].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Книжкова ілюстрація є постійним об'єктом дослідження науковців. Аналіз публікацій на тему ілюстрацій до бестселерів світової дитячої літератури та їх вплив на формування дитячого сприйняття світу активно обговорюється у дизайнерських, мистецьких, соціокультурних, філософських, лінгвістичних, етнографічних та ін. наукових колах. Так, у статті «Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги» Ю. Федіна розкриває значення «знаків-ілюстрацій», мистецькі вимоги до ілюстрування дитячої книги та акцентує увагу на тому, що підбір ілюстрацій для дітей вимагає ретельної підготовки та уважного ставлення до самих дітей.

У дослідженні Т. Овдієнко «Використання ілюстрації до українських народних казок як засіб збагачення художньої виразності дитячого сюжетно-тематичного малювання» підкреслюється позитивний вплив на дитяче образно-художнє сприйняття саме ілюстрацій рідних українських народних казок, які безпосередньо формують зміст і засоби виразності ілюстративного малювання цільової групи маленьких читачів.

Дослідженню проблем і досягнень у галузі видавництва дитячої літератури присвячені праці О. Авраменко, М. Таранова, Ю. Молок, Ю. Белічко, І. Слободянюк. Е. Огар визначив основні тенденції та чинники формування національного репертуару дитячої книги, обґрунтовував функціонально-комунікативні характеристики книги для дітей [19].

Ілюстративну культуру сучасної дитячої книги в аспекті аналізу видавничих норм досліджують Н. Шульська та А. Манюхіна [9, с. 152–154].

Розглянуті публікації, що пов'язані з аналізом сучасних ілюстрацій світової дитячої літератури та їх тенденцій й новітніх технологій, виявився на думку авторів недостатнім й потребує подальших розробок у цій науковій галузі.

Постановка завдання. Визначити та проаналізувати художньо-естетичні особливості та тенденції ілюстрації казок світової дитячої літератури у сучасному дизайні.

Результати дослідження. До історії виникнення дитячої ілюстрації. Першими книжками з картинками для дітей були видання Біблії та букварів в XV ст. Незабаром після відкриття перших друкарень у XVII ст. була випущена книга Яна Амоса

Коменського «Світ чуттєвих речей в картинках». З цього часу дітей почали вчити не тільки за азбукою, але і по картинках, але ілюстрованих книг з розповідями і казками у той час ще не було. Серйозні видавці не друкували дитячі видання навіть у добу Просвітництва.

Були ілюстровані «Азбука» і «Прописи» XVIII ст. У них ілюстрації насамперед мали пізнавальний характер. Тільки до кінця XVIII ст. в Німеччині з'явилися дві ілюстровані книги, видані спеціально для дітей. Це були свого роду дитячі енциклопедії з картинками: «Початкове навчання» Йоганна Бернхарда Базедова, видатного німецького педагога, і «Книжки-картинки для дітей». У XIX ст. книжка-картинка стала сімейною книгою для читання людям будь-якого віку.

У XX ст. потужний підйом поліграфії спостерігається після закінчення Другої світової війни, коли художники по-новому осмислюють саму структуру дитячої книги як особливого простору, що має свої кольорові та композиційні властивості, свої закони образної виразності і читацького сприйняття. Багато відомих живописців та графіків стали авторами оповідань і казок, притч і маленьких поем. Для своїх книжок-картинок вони самі пишуть тексти. Можна стверджувати, що саме ілюстрація сприяла становленню видань для дітей як самостійного комплексу видань, оскільки завдяки ілюстрації книга для дітей може розглядатися як особлива художня структура.

Наприкінці відзначимо, що поява ілюстрацій у дитячій літературі дала змогу краще розуміти текст твору та що хоче, насамперед, донести письменник до читача. Оскільки художник у дитячій книзі постає як творець і співавтор письменника, не просто відбиває у своїх малюнках світ літературного твору, а й дає трактування, зорову інтерпретацію, своє розуміння його подій й яскравих образів.

Особливості та значення ілюстрації у дитячій літературі. Насамперед, потрібно визначити, що таке ілюстрація. За Г. Сухоруковою, книжкова ілюстрація - це зображення, яке пояснює чи доповнює будь-який текст, його зображувальне та візуальне тлумачення. Ю. Федіна у своїй статті стверджує, що ілюстрація це наочне зображення, пояснення за допомогою наочних прикладів; зображення, що супроводжує й доповнює текст, галузь образотворчого мистецтва, пов'язана з образним тлумаченням літературного твору [10, с. 119–220].

Отже, ілюстрація в дитячому виданні – це самостійний вид образотворчого мистецтва, що вимагає своєрідного глибокого творчого підходу. Вона не тільки тлумачить текст, але і збагачує його в своїх зорових образах, коментує, розвиває і доповнює думку письменника.

Найважливіша особливість ілюстрації – залежність від літературного твору. Мета – доповнити в наочно-зорових образах оповідання автора. Тоді як її значення полягає в тому, щоб допомогти читачу пізнати літературний текст, правильно його розуміти; виявити основні ідеї літератора; за допомогою графічних зображень [1].

Ілюстративне оформлення є дуже важливе, адже саме з перших книг діти починають естетично розвиватись, у них формуються критерії уявлення про світ (прекрасне, гарне, трагічне, комічне, потворне тощо). Вони повинні бути такими, щоб, розглядаючи їх, дитина змогла відразу зрозуміти, про що йде мова, розпізнати вже знайоме й уявити те, що вона ще ніколи не бачила. Книга з ілюстраціями повинна розглядатися з боку ідеологічної, художньої та педагогічної цінності [3]. Як відомо, саме казка має велику роль у вихованні дитини.

Проаналізувавши роботи В. Проппа, К. Естес, Дж. Фрезера, М. Лановик та ін. дослідників [6], зазначимо, що казка це жанр усної народної прози у вигляді епічних оповідань алегоричного, повчального-розважального, дивовижного, героїчного або побутового змісту з установкою на вигадку. Художникові-ілюстраторові потрібно відтворити одночасно все змістовне фантастичне й повчальне навантаження казки, яка

вчить працювати, говорити правду, бути кмітливим, товаришувати з людьми і тваринами, нічого не боятися і звичайно не тільки мріяти, а й діяти [7].

Досліджено, що казка має свої певні особливості, які відрізняють її від інших творів дитячої літератури. Наприклад, вигадливі події та персонажі сприймаються як реальні. Герої казок володіють рисами, які схвалювалися в суспільстві або ні. Персонажі відображають представників суспільства та його цінності. Сюжет багатоепізодний, з драматичним розвитком подій, зосередженням дії на героєві та щасливому або повчальному закінченні [2].

Також казки мають національні особливості, відображають спосіб життя, ціннісно-мисленнєві уподобання певного народу, його традиції та побут .

Надто важливим у книжках для дітей є естетичне навантаження, які мають ілюстрації й збуджують естетичну уяву дитини, формують відчуття кольору, форми, гармонії, ритму, пропорції, залучають її до культури мистецтва загалом і книжкової, зокрема.

«Особливого значення набуває в малюнках для дитячої книги настрій, який вони передають. Різні його відтінки (сумні, веселі, іронічні, серйозні) легко сприймаються через малюнки, підказуючи читачеві, як слід ставитися до того чи іншого героя, того чи іншого вчинку, представленого в книзі» [10].

Рис. 1. Ілюстрація до казки «Івасик-Телесик»

Наприклад, у ілюстрації до української казки «Івасик-Телесик» (рис. 1), завдяки кольоровій гаммі та композиції, художник зміг передати настрій моменту у сюжеті. На зображенні дитина може зрозуміти, який з героїв поганий чи добрий. Більшу частину ілюстрації займають білокрилі гуси, які летять на допомогу Телесіку, а в кутку – змії, які хочуть його ввіймати. Птахи зображені світлими та ніжними відтінками. Білий колір символ чистоти і невинності, дає відчуття свободи. Змії мають химерну зовнішність, яка передає їхню натуру, та зображені через болотні кольори. Завдяки динамічній композиції передано, що добро завжди перемагає.

Педагогічними і мистецькими вимогами до ілюстрування дитячих книг та казок вважають зв'язок малюнка зі змістом казки, образне, реалістичне розкриття його ідей, явищ життя, опора на образність дитячого мислення; реалістичний і динамічний характер малюнка, чіткість його контурів, яка дає гарне відмежування предметів від

простору; емоційна жвавість, веселість, динамічність образів у малюнку, використання художником рухів у малюнку, жестів героїв; поєднання яскравих реалістичних та казкових кольорів у малюнку; проста та чітка композиція, головні герої зображені в центрі і на передньому плані, на задньому плані – нейтральне оточення [10].

XXI століття народжує нове розуміння і трактування художньої форми. Сучасний читач вимагає від художників вражаючих, інтерактивних образів. Для ілюстрування творів, наразі, є свої особливості, які сформувалися під впливом запитів сьогодення. Так, оскільки сучасна казкова література презентує різні сфери соціокультурні сфери життя, діяльності та побуту людей, з метою зацікавити якомога ширше коло читацької аудиторії, то художник і письменник в цій ситуації стають власне співавторами, пропонуючи на широкий загал результат такої колаборації. Постійне і глибоке вивчення нашої дійсності допоможе ілюстратору правильно відтворити ілюстрації до даної літератури.

Особливого ставлення вимагає робота художника над зарубіжною дитячою літературою. Митцю слід продумати ілюстрації зарубіжних письменників так, як і до вітчизняних. При створенні сучасної іноземної дитячої ілюстрації, художник повинен мати гарне уявлення про культуру зарубіжних країн, їх національні традиції, про побут і спосіб життя народу. В цьому аспекті, на художника-дизайнера покладаються додаткові професійні вимоги по максимальній обізнаності та поінформованості сферою життєдіяльності, в якій відбувається казковий сюжет. Отже, при роботі над ілюстрацією художникам необхідно добре відчувати особливості народної та сучасної літератури.

Практика ілюстрування казок показала, що найбільш корисними читачеві виявляються ті ілюстрації, які продовжують і доповнюють розповідь письменника. Наприклад, іноді письменник коротко говорить: «на вулиці», «увечері», «в пальто». Пейзажі, предмети, будь-який стан може бути означений одним лише словом-поняттям, словом-образом, тобто лаконічно. Художник же, матеріалізуючи їх в зорово відчутних образах, конкретизує написане автором. Таким чином, в ілюстрації виникають певні будинки по сторонах вулиці, які структурують певний простір, якісь люди, що йдуть по ній. Часто художнику доводиться збирати велику кількість інформації лише для одного малюнка книги, активно застосовувати при цьому досвід власної професійної уяви. Таке продовження розповіді письменника називається конкретизацією окремих ілюстрованих частин тексту. Тут редактор повинен стежити за тим, щоб конкретизація була добре продумана і досить обґрунтована в результаті глибокого вивчення всього літературного твору та історичної дійсності, про яку йде мова. Значно вдаліше стануть ілюстрації, якщо художник спробує зрозуміти стиль письменника, щоб стати в ілюстраціях співавтором, а не тільки коментатором або конкретизатором висловів автора.

Досліджуючи, американську та європейську ілюстрацію, можна визначити, що вона спирається саме на результати соціологічних та психологічних дослідів світосприйняття сучасної дитини, й продовжує виконувати одну з своїх домінуючих функцій – передавати через візуальні образи художників-ілюстраторів дитячих бестселерів повчальний зміст казкової розповіді.

Одним яскравим представником талановитої когорти художників-дизайнерів, на кого слід звернути увагу, в сучасній європейській дитячій ілюстрації, вважається Квентін Гребан. Він володіє власним неповторним стилем, до того ж він уміє «наближати» історії до дітей, робити відомі сюжети не тільки зрозумілими, а й близькими маленьким читачам. У ході дослідження виявилось, що на творчість художника має сильний вплив фільми Жана-П'єра Жене і Тіма Бертона, а також картини Альфонса Мухи.

Рис. 2. Обкладинка та ілюстрації до казки «Пітер Пен», художник Квентін Гребан

В ілюстраціях до казки «Пітер Пен» (рис. 2) художник підкреслює фантазмагоричність подій, що відбуваються в казці (фантазмагорія – одна зі складових модерну): звідси на малюнках супер активний дим, сніжинки гігантських розмірів, хаотичне розташування дахів і т. д. Цікаво, що переважаючими в казці портрети – жанр не зовсім сумісний в нашій уяві з магією. Проте саме ці портрети якнайкраще розкривають характери казкових героїв, відображають їх думки і почуття. За рахунок ракурсу, повороту голови, створюється атмосфера, виникає жива емоція.

Розглянувши обкладинку книги, художник зобразив Пітер Пена рудим хлопчиком з хитрими очима. Він виглядає з-за віконних занавісок: ніби вивчає читача, який бере книгу в руки і з яким його зараз чекає знайомство. Віньетки, шрифт і кольоровий візерунок на шторах виконані у вишуканому стилі модерн, і зовсім звичайна жива мордочка головного героя вступає в суперечку з цим стилем. Це все захоплює та заохочує цільову аудиторію відкрити книгу (рис. 2).

Серед ілюстраторів американської літератури наразі, найбільш яскравими представниками на думку автора, є Олівер Джеферс та Кріс Рашк.

Олівер Джеферс художник, ілюстратор та письменник, який в даний час живе та працює в Брукліні. Його книги увібрали в себе як почуття гумору, так і американський інтерес до нових тенденцій графічного дизайну. Багато з ілюстрацій Олівера Джеферса мають риси народної казки, його образи-посилання передаються через нетипових персонажів з незвичайними навичками або звичками [5].

Однією з найкращих проілюстрованих дитячих книг 2019 року вважається «Доля Фаусто» (рис. 3). Ця історія про людину, яка вірила, що все належить їй. Ідея написання прийшла художнику, коли він подорожував вздовж північного узбережжя Антрима в Північній Ірландії. Надихнувшись величчю хвилюючого моря, скель та стійкістю природи, письменник зрозумів наскільки ми малі в нашій спробі контролювати їх. Від цього народився Фаусто – пихатий чоловік у смугастому костюмі, з кучерявими вусами і бажанням володіти світом природи. Художник зміг передати через сміливі сині відтінки яскраві емоції та настрої історії. Розглядаючи зображення, можна визначити, що вони мінімалістичні. Незважаючи на небагатослівний текст, у самому проілюстрованому контексті повісті автор вводить значну кількість натяків та знаків, які використовуються в якості паузи і пунктуації, що доповнюють текст.

Отже, ілюстрації художника виконані у сучасній американській графіці. Вони повчальні, мінімалістичні, кумедні та позитивні, цікаві не тільки дітям, а й дорослим своїми сучасними та актуальними темами.

Кріс Рашка американський дитячий ілюстратор, письменник та, крім того, альтист. Він був номінантом США отримав дві медалі Кальдекотта, в 2016 році номінований на премію імені Ханса Крістіана Андерсена. Він виділяється незвичайною передачею через ілюстрацію яскравих емоцій, тепла, настрою [11].

Рис. 3. Ілюстрації до книги «Доля Фаусто», автор та художник Олівер Джеферс 2019 р.

Прикладом може слугувати дитяча історія «М'яч для Дейзі» (рис. 4). Вона виконана аквареллю, гуашшю і чорнилом у стилі «німої» книги. Прочитати її зможе будь-яка дитина, навіть та, яка ще не знає букв, але не тільки по картинках, а й по тій гамі емоцій, які переживає маленький доброзичливий песик, граючи з м'ячиком, засинаючи з ним на дивані, наздоганяючи його на прогулянці і виявивши, що м'ячик лопнув і ніколи більше не стане таким як раніше. Ця історія вчить цільову аудиторію дбайливому ставленню до чужих речей, вмінню відповідати за свої проступки, співчуттю та співпереживанню чужому горю.

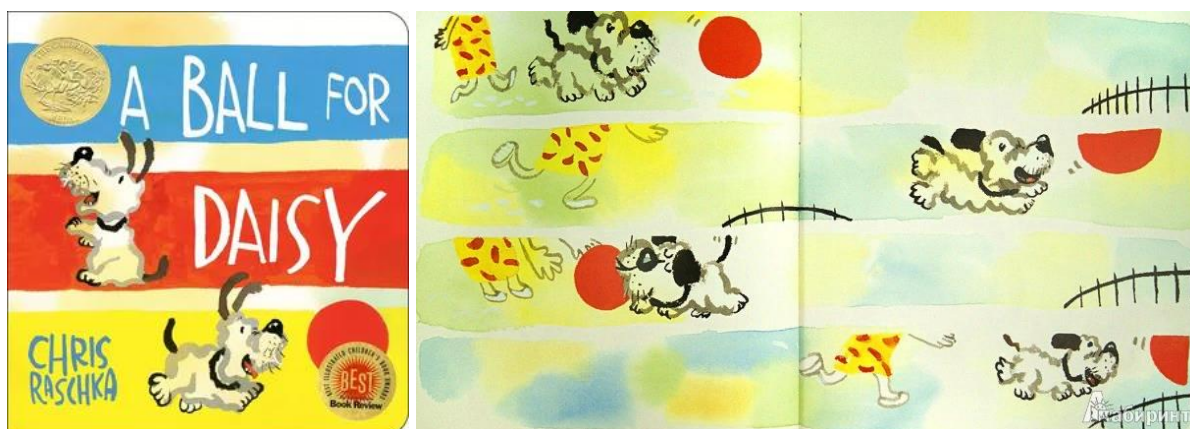

Рис. 4. Обкладинка та ілюстрація до книги «М'яч для Дейзі», автор та художник Кріс Рашка

Художник за допомогою кольору зумів передати мінливі настрої книги. Ідея полягала в тому, щоб допомогти дітям побудувати емоційну стійкість [11].

Наприкінці можна визначити, що книга «М'яч для Дейзі» розрахована на психологію дитячого світосприйняття. Ілюстрації Кріса Рашка деталізовані та легко сприймаються через наївний стиль, який нагадує малюнок дитини.

Таким чином, проаналізувавши зарубіжну дитячу ілюстрацію, її естетику, можна визначити, що вона допомагає дитині краще розуміти все те, що її оточує. Тому що, американські та європейські художники у своїх книжках змальовують захоплюючі сцени сучасного життя, які мають повчальний сенс. Також митці висвітлюють такі поняття як дружба, сім'я, любов до ближніх, через візуальні образи казкових історій. Герої зображуються зрозумілими маленькому читачу, щоб дитина змогла побачити їх думки та почуття у певній життєвій ситуації. У естетиці європейської ілюстрації художників-графіків домінує зображення складних ракурсів, незвичних та динамічних композицій, які захоплюють цільову аудиторію настроєм книги, формують відчуття

співпричетності й безпосередньої участі в історії. Тоді як в естетиці американських митців, за допомогою кольорової гами, акцентів, надається перевага використанню елементів мінімалізму, примітивізму та простору в ілюстраціях, що створює атмосферу, де відразу виникає й передається читачеві жива емоція.

Аналізуючи провідних сучасних українських графіків дитячої літератури, можна зазначити, що в українській ілюстрації залишається естетика класичної книжкової графіки, але митці прагнуть до новаторських рішень, що допомагає розкрити зміст сучасних оригінальних творів. Художники поєднують в своїх роботах різноманітні техніки, технології, працюючи з різними матеріалами. Їхні ілюстрації вишукані, мають високий ступінь естетизму, (що власне є рисою ментальності українців – почуття прекрасного), складні, але водночас зрозумілі маленькому читачу. У вітчизняній книжковій графіці дитячої літератури також представлений колорит традиційної естетики: український пейзаж, розфарбований посуд, вітряки, особливості національного одягу, представляють у своїх роботах давні символи-обереги нашого народу, які повертаються до нашої дійсності внаслідок творчого доробку українських графічних дизайнерів. Це все має особливу цінність у виховному впливі на потенціал маленького читача. Адже українська ілюстрація допомагає збагатити художнє сприйняття дитини, розширити його естетичне світосприйняття, передати й загалом зберегти національну культуру та народні звичаї.

Одним із яскравих художників-ілюстраторів в Україні вважається В. Єрко. Художник найбільш відомий співпрацею з дитячим видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». Казкові ілюстрації В. Єрка – це дивовижний всесвіт, який вабить та чарує. Дитячі книги, проілюстровані художником, заохочують дітей до читання, розвивають уяву та дарують задоволення від людської творчості. Художник працює в змішаній техніці, майстерно поєднуючи, гуаш, акварель, туш, олівець і комп'ютерну графіку.

У інтерв'ю з Іриною Олих, на запитання для кого художник малює свої ілюстрації до казок, які подобаються як і дітям так і дорослим, Владислав Єрко відповів, що для себе. Тому, що художник знав тільки одну дитину – Славіка Єрка [4]. Тут важливо співпасти в образах-смыслах із цільовою аудиторією, і художник-графік задовольнив смаки великої кількості читачів у їх уявленні про те, якою має бути дитяча книга.

В. Єрко отримав визнання після нагородження гран-прі на всеукраїнському конкурсі «Книжка року 2000», титул «Найкраща дитяча книга-2006» у США, медаль Фонду Андерсена за ілюстрації до казки «Снігова королева» Ганса Християна Андерсена (рис. 5). У 2004 році книжка «Казки Туманного Альбіону», оформлена художником, отримала нагороду як «Книжка року-2003».

Рис. 5. Ілюстрації до казки «Снігової королеви» від видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГІ», художник Єрко

Роботи ілюстраторів (американських, європейських та українських) для дитячої цільової аудиторії, характеризуються великою увагою до дрібних елементів та деталей (хоч в американській вони спрощені, а в українській промальовані до дрібничок), більше використовуються теплі та яскраві кольори, повторювальні візерунки. Предмети зображують переважно округлих форм, майже іграшковими. На обкладинці використовуються рукописні та мальовані шрифти.

Також під час дослідження велику увагу привернуло використання новітніх технологій у ілюстрованих книжкових виданнях для дітей. Це додаткова реальність у книжковій графіці та електронне інтерактивне видання.

Досліджуючи дитячі книги з доповненою реальністю, можна визначити, що акцентування уваги цільової аудиторії на спецефектах фізичного світу, яке досягається за допомогою цифрових даних, та комп'ютерних пристроїв (смартфонів, планшетів, окулярів AR тощо) в режимі реального часу.

Електронне інтерактивне видання – це інформаційно-комплексне електронне видання, що містить мультимедійні компоненти (цифрові, звукові або відеофрагменти, анімаційні вставки). У ньому інтерактивність реалізується за допомогою навігації, активного втручання в сюжетний розвиток.

За допомогою цих сучасних технологій художники-дизайнери мають більше можливостей в ілюструванні казок та дитячої літератури. Але при цьому ілюстратор повинен враховувати, при розробці макету, конструкцій та колористичних рішень, щоб було відтворено змістове навантаження казки. Такі книги розвивають увагу, кмітливість, почуття гумору, співчуття, допитливість, вміння дивуватись та інші необхідні якості в дитини.

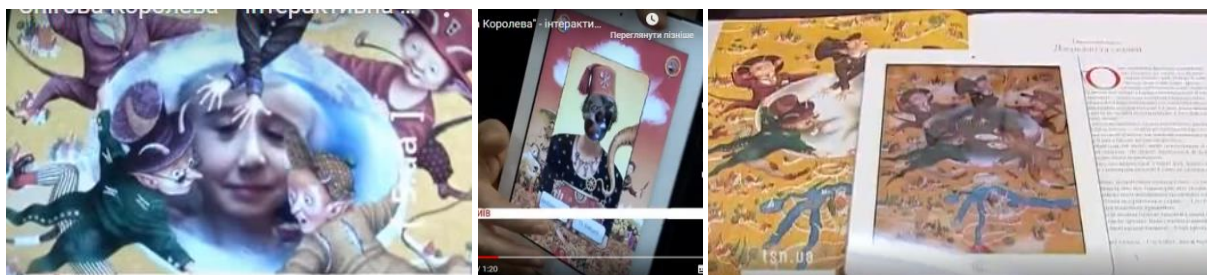

Рис. 6. Ілюстрації до електронної версії «Снігової королеви» від «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ» та компанії «TIMECODE»

Рис. 7. Доповнена реальність в ілюстраціях Є. Гапчинської до казки «Аліса в країні див» видавництва «Ранок»

Наприклад, порівнюючи електронну книгу «Снігової королеви» від «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГИ» (Рис. 6) та казку «Аліса в країні див» Льюїса Керрола з доповненою реальністю (Рис. 7), то можна визначити, що сучасні новітні технології спрямовані на те, щоб дитина більше любила читати, хоч застосовані різні підходи. У першій книзі можна безпосередньо брати участь у самих ілюстраціях, а у другій за допомогою додатку можна тільки побачити живу ілюстрацію.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що естетика ілюстрацій відіграє важливу роль у розкритті казкового змісту книги, оскільки художник-ілюстратор дитячої літератури фактично постає творцем дивовижної візуальної реальності й власне стає співавтором письменника. Ілюстрації, таким чином, не просто репрезентують світ літературного твору, але й формують трактування та інтерпретації змісту, розуміння подій та представлених образів.

Досліджено, що завдяки інтерактивній літературі та книгам з доповненою реальністю у сучасному дизайні ілюстрації тепер можуть більш цікаво та яскраво передавати фантастичний світ казки, де дитина стає його невід'ємною частиною, розвиваючи мислення та логіку.

Отже, новітня естетика ілюстрацій бестселерів світової літератури фокус уваги переміщує на різноманіття аспектів соціокультурного буття сьогодення, контексти історій з життєвих ситуацій актуальних і для маленьких і для дорослих представників цільової аудиторії читачів. Графічний дизайн ілюстрацій постійно зазнає на собі тиск зростаючих вимог до візуалізації, зображення героїв літературних подій в активній взаємодії – вони дивляться один на одного, спілкуються, проживають емоції та почуття, про що і свідчить досліджений матеріал у даній статті.

Список використаної літератури

1. Козлова М. М. Редакторская подготовка литературно-художественных изданий: учебное пособие для студентов специальности "Издательское дело и редактирование" [Электронный ресурс] / М. М. Козлова. – Ульяновск: УлГТУ, 2000. – Режим доступа: http://evartist.narod.ru/text12/59.htm#%D0%B7_03 (дата звернення: 8.11.2020).
2. Дубровський А. Ф. Особливості анімалістичних образів в дитячих ілюстрованих виданнях [Електронний ресурс] / А. Ф. Дубровський // Восьма всеукраїнська практично-пізнавальна конференція. – Київ, 2017. – Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/38-vosma-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-konferentsiya-naukova-dumka-suchasnosti-i-majbutnogo/93-osoblivosti-animalistichnikh-obraziv-v-dityachikh-ilyustrovanih-vidannyakh> (дата звернення: 8.11.2020).
3. Огар Е. І. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Е. І. Огар. – Львів: Аз-Арт, 2002. – 160 с.
4. Олих І. Владислав Єрко: Все, що мені хочеться робити, я втілюю в книжкових ілюстраціях (рос.) [Електронний ресурс] / І. Олих. – 2015. – Режим доступу: <https://rozmoiva.wordpress.com/2015/04/05/vladyslav-erko/> (дата звернення: 8.11.2020).
5. Олівер Джефферс (Oliver Jeffers) – ілюстратор із Ірландії [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <https://startforart.ru/2017/02/05/oliver-jeffers-illyustrator/> (дата звернення: 8.11.2020).
6. Педагогічні основи використання народної казки, як засобу виховання учнів початкових класів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vuzlit.ru/718896/pedagogichni_osnovi_vikoristannya_narodnoyi_kazki_yak_zasobu_vihovannya_uchniv_pochatkovih_klasiv (дата звернення: 8.11.2020).
7. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації / М. Токар // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2018. – Вип. 35. – С. 220–233.
8. Читати граючись. 10 українських інтерактивних книжок для дітей і підлітків [Електронний ресурс] // Українська правда: веб-сайт. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/30/211740/> (дата звернення: 8.11.2020).
9. Шульська Н. Ілюстративна культура сучасної дитячої книги: видавничі норми й читацькі вимоги / Н. Шульська, А. Манюхіна // Scripta Manent: Молодіжний науковий вісник інституту філології та журналістики. – Луцьк, 2016. – С. 152–154.
10. Федіна Ю. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги / Юлія Федіна // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. – 2014. – Вип. 35. – С. 119–124.
11. Chris Raschka. URL: <https://www.prhspeakers.com/speaker/chris-raschka> (дата звернення: 8.11.2020).